

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 78 0 П 019685 18 Рев
Бања Лука, 04.10.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М. Ш. из П., кога заступа пуномоћник Д. Т., адвокат из Б. Л., против тужених 1. ГП Љ. а.д. П., кога заступа пуномоћник М. Б., адвокат из Б. Л., 2. М. Д. из П., кога заступа пуномоћник В. Љ., адвокат из П., 3. Б. Б. из П., кога заступа пуномоћник Ј. Ј. адвокат из Б. Л., и 4. Ј. П. из П., коју заступа пуномоћник Ђ. Б. адвокат из П., ради исплате и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 78 0 П 019685 17 Гж од 08.03.2018. године, у сједници вијећа одржаној дана 04.10.2018. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Прњавору број 78 0 П 019685 14 П од 31.07.2017. године одбијен је примарни тужбени захтјев да се тужени обавезу да тужитељу солидарно надокнаде припадајућу добит у виду неисплаћене дивиденде, у временском периоду од 01.01.2003. године па до 31.12.2013. године, у износу од 48.163,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 31.12.2011. године па до исплате. Истовремено, одбијен је и евентуални тужбени захтјев да се тужени солидарно обавезу да тужитељу надокнаде материјалну штету, по основу измакле добити која му припада као акционару-сувласнику туженог ГП Љ. а.д. П. (у даљем тексту: првотужени), за временски период од 01.01.2003. године па до 31.12.2013. године, у износу од 48.163,00 КМ, са законском затезном каматом почев од 31.12.2011. године па до исплате. Тужитељ је обавезан да туженима надокнади трошкове парничног поступка и то: првотуженом у износу од 2.014,00 КМ, туженом М. Д. (у даљем тексту: друготужени) у износу од 1.337,00 КМ, туженом Б. Б. (у даљем тексту: трећетужени) у износу од 2.297,00 КМ и туженој Ј. П. (у даљем тексту: четвртотужена) у износу од 870,00 КМ, са законском затезном каматом почев од пресуђења па до исплате.

Рјешењем Основног суда у Прњавору број 78 0 П 019685 14 П од 05.09.2017. године исправљена је изрека првостепене пресуде, у дијелу одлуке о трошковима поступка у односу на првотуженог, тако што умјесто износа од 2.014,00 КМ треба да стоји 9.174,66 КМ. Рјешењем Основног суда у Прњавору број 78 0 П 019685 14 П од 12.10.2017. године поново је исправљена изрека првостепене пресуде, у дијелу

одлуке о трошковима поступка, тако што у односу на друготуженог умјесто износа од 1.337,00 КМ, треба да стоји 7.213,00 КМ, у односу на трећетуженог умјесто износа од 2.297,00 КМ треба да стоји 9.174,66 КМ и у односу на четвртотужену, умјесто износа од 870,00 КМ треба да стоји 8.885,00 КМ, те у дијелу законске затезне камате на досуђене трошкове постука првотуженом, трећетуженом и четвртотуженој, тако да умјесто 31.01.2017. године треба да стоји 31.07.2017. године, док је у преосталом дијелу првостепена пресуда остала неизмијењена.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 78 0 П 019685 17 Гж од 08.03.2018. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда, у одбијајућем дијелу одлуке о главној ствари, је потврђена. Жалбе друготуженог, трећетуженог и четвртотужене су усвојене и првостепена пресуда, у дијелу одлуке о трошковима поступка, је укинута и у том дијелу предмет је враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и захтјев тужитеља усвоји или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одговори на ревизију нису поднесени.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој правној ствари је примарни тужбени захтјев тужитеља: да се тужени солидарно обавезу да му надокнаде добит у виду неисплаћене дивиденде у износу од 48.163,00 КМ, за временски период од 01.01.2003. до 31.12.2013. године. Предмет спора је и евентуални тужбени захтјев: да се тужени обавезу да му солидарно надокнаде материјалну штету по основу измакле добити која му припада као акционару - сувласнику првотуженог, за исти временски период, у износу од 48.163,00 КМ.

Одлучујући о захтјевима тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је тужитељ у наведеном временском периоду био акционар првотуженог са 3,6696 % акционарског капитала, док је друготужени био директор, а трећетужени и четвртотужена предсједник и члан управног одбора истог привредног друштва; да је Скупштина првотуженог дана 10.09.2004. године, донијела одлуку да се нераспоређена добит са 31.12.2003. године распореди на дивиденду (која је исплаћена акционарима); да је дана 24.09.2005. године Скупштина првотуженог донијела одлуку о расподјели добити из 2004. године на законске резерве и нераспоређену добит; да је дана 27.05.2006. године донијела одлуку о расподјели добити из 2005. године на нераспоређену добит; да је дана 04.06.2009. године донијела одлуку о расподјели остварене добити из 2006. године на нераспоређену добит, те је дана 04.06.2009. године донијела одлуку о расподјели остварене добити из 2007. године на нераспоређену добит, дана 04.06.2009. године о расподјели остварене добити из 2008. години на нераспоређену добит; да је Скупштина првотуженог дана 30.08.2010. године донијела одлуку о расподјели остварене добити из 2009. године на нераспоређену добит, дана 28.06.2011. године донијела одлуку о расподјели остварене добити из 2010. године на нераспоређену добит, да је дана 22.06.2012. године донијела одлуку о расподјели остварене добити

из 2011. године на нераспоређену добит, дана 20.06.2013. године о расподијели остварене добити из 2012. године на нераспоређену добит, те дана 26.06.2014. године о расподијели остварене добити из 2013. године на нераспоређену добит; да је вјештак економске струке Г. З. у свом налазу и мишљењу навео да је Скупштина првотуженог одлуком у 2003. години извршила расподјелу добити на исплату дивиденде у износу од 109.000,00 КМ, у 2004. години 5.844,47 КМ за повећање законске резерве и у 2008. години 606.367,12 КМ за покриће губитка из 2007. године а док је у свим осталим годинама од 2004. до 2013. године добит расподијелила у нераспоређену добит ранијих година; да је тужитељ у периоду од 2003. до 2006. године био предсједник Скупштине првотуженог, те да је остварио право на дивиденду за 2003. годину у висини улога о оснивању.

На темељу тих чињеница, те налазећи да је у односу на првотуженог, у смислу одредбе члана 371. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО), дјелимично основан приговор тужених о застари примарног тужбеног захтјева за исплату дивиденде (који је у предметној парници постављен дана 14.04.2016. године) за 2003. и 2004. годину, док застаре нема за период 2005. до 2013. године, имајућу у виду одредбе члана 225. став 1. и 5. Закона о предузећима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04 и 34/06, даље: ЗП) и члана 210. став 1. и 4. Закона о привредним друштвима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 и 100/17, даље: ЗПД), првостепени суд је закључио да примарни захтјев тужитеља, који је супротно приговорима тужених активно легитимисан, у односу на првотуженог није основан. Првостепени суд је при томе имао у виду и да тужитељ у роковима прописаним одредбом члана 297. став 2. и 3. ЗПД није оспоравао одлуке Скупштине првотуженог. Имајући, даље, у виду да, сагласно наведеним законским одредбама, акционарско друштво одобрава исплату дивиденде у складу са одлукама Скупштине друштва, првостепени суд је становишта да у односу на примарни тужбени захтјев друготужени, трећетужени и четвртотужена нису пасивно легитимисани, па је из овог разлога у односу на те тужене примарни тужбени захтјев одбио. Првостепени суд је становишта да је тужитељ активно легитимисан и у погледу евентуалног захтјева, те становишта да су у односу на овај захтјев сви тужени пасивно легитимисани. Како је захтјев за накнаду штете постављен у првобитној тужби (поднесена дана 09.09.2008. године), закључио је да је, у смислу одредбе члана 376. ЗОО, овај захтјев у застари за период 01.01.2003. до 09.09.2005. године, а да за остали период (09.09.2005. до 31.12.2013. године) није у застари. Налазећи да нису доказани наводи тужбе, да органи првотуженог нису управљали друштвом у складу са законом, а да остали тужени нису предузимали мјере да се добит првотуженог расподјели, односно да није доказано постојање недозвољених радњи у циљу онемогућавања тужитеља да оствари право на дивиденду, првостепени суд је закључио да нису испуњени услови прописани одредбом члана 154. ЗОО да се туженим наметне обавеза накнаде штете. Сагласно томе, првостепени суд је одбио и евентуални тужбени захтјев тужитеља.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда у дијелу одлуке о примарном и евентуалном тужбеном захтјеву, уз допуну да евентуални тужбени захтјев за накнаду штете нема упориште ни у одредби члана 172. ЗОО. У одговору на жалбене наводе, становишта је да је, у одредби члана 107. став 1. Закона о парничном

поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), првостепени суд имао ваљано упориште за одбијање провођења дијела доказа (читањем материјалних исправа насловљених на ГП Г. П.), имајући у виду да је тужба тужитеља у односу на то предузеће повучена. Сагласно томе, другостепени суд је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду, у дијелу одлуке о главној ствари, потврдио. Истовремено, налазећи да је првостепена пресуда, у дијелу одлуке о трошковима поступка, неразумљива, другостепени суд је усвојио жалбе тужених, првостепену пресуду у овом дијелу укинуо и предмет у том дијелу вратио првостепеном суду на поновни поступак.

Нижестепеним одлукама примарни и евентуални тужбени захтјев тужитеља су правилно одбијени.

Примарни тужбени захтјев тужитеља, као акционара првотуженог, за исплату дивиденде је усмјерен на период 01.01.2003. до 31.12.2013. године. У том периоду на снази је био ЗП, а од 01.01.2010. године ЗПД.

Према одредби члана 225. став 1. ЗП акционар има право на удио у годишњој добити коју скупштина одреди за диобу (дивиденда). Скупштина може одлучити да се добит не дијели акционарима, или да се не дијели акционарима који имају одређену класу акција, већ да се употребе за друге намјене (став 5.).

Одредбом члана 210. став 1. ЗПД прописано је да акционарско друштво може одобрити плаћање дивиденди на своје акције годишње у складу са одлукама редовне годишње скупштине или у било које вријеме између годишњих скупштина, осим ако је оснивачким актом друштва другачије одређено. По усвајању финансијског извјештаја за претходну пословну годину добит се мора расподјелити слиједећим редом: за покриће губитака пренесених из ранијих година; за покриће емисионог губитка насталог емисијом акција испод номиналне вриједности акција; за законске резерве; за дивиденду у складу са овим законом и за статутарне резерве, ако их друштво утврди оснивачким актом (став 3.). Акционари имају право на дивиденду, осим ако је одлуком скупштине акционара у складу са законом, оснивачким актом или статутом одређено да добит остане нераспоређена и да се пренесе за наредне периоде (нераспоређена добит) или да се употребе за друге намјене (став 4.). Након доношења одлуке о исплати дивиденде акционар коме она треба да буде исплаћена постаје повјерилац друштва за износ припадајуће дивиденде (став 5.).

У конкретном случају, према утврђењу нижестепених судова, Скупштина првотуженог (у чијем раду је учествовао тужитељ у периоду 2003. до 2006. године као предсједник Скупштине, а касније као члан), у спорном периоду је, на темељу овлаштења у закону само за 2003. годину донијела одлуку о расподјели добити на исплату дивиденде у износу од 109.000,00 КМ (тужитељ не спори да је учествовао у овој расподјели), док је за касније године донесеним одлукама одредила да ће се остварена добит употребити за друге намјене, односно да остане нераспоређена.

Како тужитељ није у складу са законом оспоравао наведене одлуке, нити је доказао наводе о фалсификовању наведених одлука, прихватајући разлоге првостепеног суда да је ово потраживање (за исплату дивиденди) у застари за 2003. и 2004. годину (па ревидент неосновано приговара правилности овог закључка), те разлоге о недостатку пасивне легитимације на страни друготуженог, трећетуженог и

четвртотужене, овај суд налази да захтјев тужитеља за исплату дивиденде није основан, јер тужитељ својство повјериоца којем припада право на исплату дивиденде стиче тек доношењем одлуке Скупштине да се добит расподјели на дивиденду. Како такве одлуке нису донесене, већ је Скупштина одлучила да се добит употреби за друге намјене (повећање законске резерве, покриће губитака из ранијих година, те да добит остане нераспоређена), то нижестепени судови нису погријешили када су примарни тужбени захтјев одбили.

Другачији закључак не могу исходити ревизиони наводи тужитеља да је право на добит предвиђено актима првотуженог, о томе да су у доказном поступку предочена два примјерка уговора о оснивању и статута првотуженог која се садржајно разликују, јер се исплата дивиденде остварује у складу са законом. За одлуку о примарном тужбеном захтјеву су ирелевантни даљи ревизиони наводи да је трећетужени откупљивао стару девизну штедњу за првотуженог, те наводи да је друготужени присвајао акције првотуженог од других акционара.

Ревизионим наводима се неосновано спори и правилност поступања првостепеног суда, када је на припремном рочишту одбио извођење доказа, читањем документације која се тиче пословања предузећа ГП Г. П., јер је првостепени суд у одредби члана 88. став 1. ЗПП имао упориште за такво поступање, с обзиром да је тужитељ повукао тужбу у односу на то предузеће (првобитно обухваћено тужбом), те с обзиром да је та документација за одлуку о примарном тужбеном захтјеву небитна.

Евентуални тужбени захтјев у овј парници тужитељ темељи на тврдњама: да органи првотуженог нису управљали друштвом у складу са законским приописима и да је такво лоше управљање довело до изостанка добити, те да друготужени (као законски заступник првотуженог) и трећетужени и четвртотужена (као предсједник и члан Управног одбора) нису предузимали мјере да се добит расподјели и да су за себе стицали имовинску корист на штету осталих акционара, па тиме и на штету тужитеља.

Изведеним доказима тужитељ није доказао конкретне недозвољене радње тужених, које су биле предузете у циљу онемогућавања тужитеља да оствари право на дивиденду (која није исплаћена ни осталим акционарима). Наиме, није доказано да је Скупштина првотуженог доносила незаконите одлуке (које су донесене у складу са законом, и у чијем доношењу је учествовао и тужитељ, те исте није побијао у складу са законом), нити је доказано да су тужена физичка лица (за која у односу на евентуални тужбени захтјев, супротно наводима ревидента, нижестепени судови налазе да су пасивно легитимисана), која су била овлаштена за управљањем друштвом, предузимала протуправне штетне радње, па нема ни одговорности за штету (члан 154. и 155. ЗОО) на страни тужених.

Из овог разлога, те како је и овај захтјев тужитеља, како то правилно утврђује првостепени суд дјелимично у застари, произлази да је нижестепеним одлукама правилно одбијен и евентуални тужбени захтјев тужитеља за накнаду штете. Неосновано је, у дијелу одлуке о евентуалном тужбеном захтјеву, позивање ревидента на одредбу члана 15. ЗПД, која прописује одговорност акционара за обавезе друштва ако злоупотребе привредно друштво за незаконите или преварне циљеве, те која није примјењива у конкретном случају.

Сагласно изложеном, изјављена ревизија је одбијена, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић